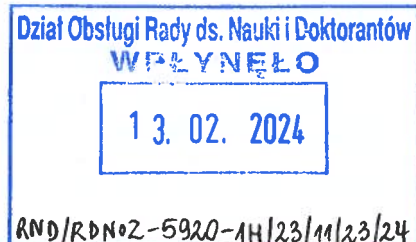

Wydział Psychologii
Uniwersytetu Warszawskiego

dr hab. Kamilla Bargiel-Matusiewicz, prof. UW
Wydział Psychologii, Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 24.01.2024 r.

Recenzja dorobku w ramach postępowania w sprawie nadania dr Marcie Rzakiewicz stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki o zdrowiu

Habilitationka w roku 1998 uzyskała tytuł magistra na kierunku psychologia na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego, a następnie w 2006 roku uzyskała tytuł doktora nauk humanistycznych również na Wydziale Psychologii Uniwersytetu Warszawskiego (dysertacja pod tytułem: Adaptacja do sytuacji przewlekłej choroby somatycznej u pacjentów z uszkodzeniami i bez uszkodzeń mózgu, promotor: prof. dr hab. Emilia Łojek).

Osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego stanowi cykl sześciu publikacji naukowych pt. Doświadczenia i aktywizacja pacjentów senioralnych w podstawowej opiece zdrowotnej – wyznaczenie czynników determinujących oraz ocena skuteczności wprowadzonej interwencji e-learningowej dla lekarzy POZ.

W skład publikacji naukowych stanowiących osiągnięcie naukowe wchodzi pięć artykułów empirycznych oraz rozdział w monografii wieloautorskiej. Są to:

-Jaworski M, Rzakiewicz M, Adamus M, Chylinska J, Lazarewicz M, Haugan G, Lillefjell M, Espnes GA, Włodarczyk D. Primary care patients' expectations regarding medical appointments and their experiences during a visit: does age matter? Patient Prefer Adherence. 2017;11:1221-1233

-Rzakiewicz M. Starość w stereotypach – ageizm, funkcjonowanie i zdrowie. 2021 w: Owczarek K. & Fijałkowska I (red.) Psychologia medycyna zdrowie. T. 2; str. 103-121, wyd. Scholar. Warszawa

- Rzadkiewicz M, Haugan G, Włodarczyk D. Mature Adults at the GP: Length of Visit and Patient Satisfaction—Associations with Patient, Doctor, and Facility Characteristics.

Medicina. 2022; 58(2):159.

- Rzadkiewicz M, Jaworski M, Włodarczyk D. The Brave Patient after 80—Satisfaction with Visit and Individual Determinants of Proactive Patient Attitude among the Oldest General Practice Users. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022; 19(10):6214.

- Rzadkiewicz M, Chylińska J, Jaworski M, Lazarewicz M, Adamus M, Haugan G, Lillefjell M, Espnes GA, Włodarczyk D. Activation of older patients through PRACTA intervention for primary healthcare doctors. Does the method matter? *Eur J Public Health*. 2017 Dec 1;27(6):998-1003

- Rzadkiewicz, M., & Chylińska, J. (2023). Walking in their shoes: How primary-care experiences of adults aged 50+ reveal the benefits of e-learning intervention for general practitioners. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, <https://doi.org/10.1111/aphw.12434>

Wśród wymienionych powyżej prac w czterech artykułach oraz w rozdziale habilitantka jest pierwszym autorem, w jednym artykule jest drugim autorem.

Badania zaprezentowane przez Habilitantkę stanowią istotny wkład w próbę zrozumienia roli wybranych czynników z obszaru problematyki zdrowia publicznego dla skutecznego planowania i wdrażania polityki senioralnej w obszarze zdrowia i jakości życia. Podjęte dociekania naukowe są bardzo istotne z uwagi na znaczenie doświadczeń związanych z opieką medyczną, zarówno dla przebiegu leczenia, jak i procesu zdrowienia. Zaangażowanie pacjenta w terapię, motywacja do przestrzegania zaleceń, efektywność i satysfakcja z leczenia są w znacznym stopniu zależne od spełnienia oczekiwań, jakie pacjent ma względem rozwiązań instytucjonalnych oraz osób reprezentujących system opieki medycznej.

Warto podkreślić, że cykl publikacji składający się na główne osiągnięcie Habilitantki cechuje spójność logiczna, klarowność wywodu, poprawność przeprowadzania badań naukowych pod względem koncepcyjnym, na poziomie operacjonalizacji, procedury badawczej, a także na poziomie analizy oraz interpretacji uzyskanych rezultatów.

Początkowymi krokami w ramach podjętego problemu badawczego było zebranie i uporządkowanie wiedzy istotnej z perspektywy określenia celów badawczych oraz zaprojektowania szczegółowych rozwiązań metodologicznych, które pozwolą na ich realizację. Kolejnym krokiem był opis oczekiwań pacjentów związanych z ich wizytą u

lekarza, poziomu ich zaspokojenia w jej trakcie oraz ewentualnych barier/ograniczeń w tym zakresie. Wykonane zostały badania przekrojowe, których celem było zbadanie doświadczeń związanych z wizytą lekarską. Za istotne wskaźniki doświadczeń pacjentów uznano subiektywną ocenę wizyty w kategoriach takich jak: postawa pacjenta wobec zdrowia i leczenia czy satysfakcja pacjenta po wizycie oraz czas trwania wizyty. Uwzględniono także m.in. rolę wieku pacjentów oraz subiektywną ocenę zdrowia. Na poziomie osadzenia opisywanych dociekań w teorii naukowej wykorzystano koncepcję postawy wobec zdrowia, definicję i operacjonalizację pojęcia satysfakcji pacjenta, model doświadczeń pacjenta związanych z opieką medyczną oraz modele aktywizacji i zaangażowania pacjenta.

Kolejnym etapem była weryfikacja skuteczności e-learningowej interwencji skierowanej do lekarzy POZ (Interwencja dotyczyła **specyfiki pracy z pacjentami senioralnymi w kontekście ich aktywizacji**) dokonywana poprzez ocenę zmian zachodzących w doświadczeniach pacjentów.

Poprzez zrealizowany cykl badań Habilitantka wykazała m.in., iż po stronie systemu ochrony zdrowia jednym z **najistotniejszych czynników związanych z aktywizacją pacjentów jest satysfakcja pacjentów z wizyty w placówce zdrowia oraz możliwość zachowania ciągłości opieki**. Wykazała także możliwości podnoszenia zakresu aktywizacji pacjentów poprzez e-learningowe interwencje zwiększające kompetencje komunikacyjne lekarzy w kontakcie z pacjentami senioralnymi. Zidentyfikowała również elementy wsparcia emocjonalnego oraz rozmowy o jakości życia w trakcie wizyty lekarskiej jako szczególnie istotne dla grupy starszych pacjentów.

Jako czynniki obniżające możliwości aktywizowania pacjentów zidentyfikowane zostały stereotypy dotyczące starości i wynikający z nich ageizm. Warto wskazać, że prace Habilitantki to jedne z pierwszych prac w literaturze przedmiotu, które podejmują temat oceny efektywności e-learningowej interwencji skierowanej do lekarzy poprzez ocenę perspektywy pacjentów.

Dorobek towarzyszący również oceniam jako istotny z perspektywy wkładu w aktualne dociekania naukowe podejmowane w dyscyplinie nauk o zdrowiu. Uzupełnia on zagadnienia prezentowane jako główne osiągnięcie o wiedzę na temat perspektywy lekarzy oraz o charakterystykę zastosowanych narzędzi.

Pozytywnie oceniam również dorobek Habilitantki w obszarze dydaktyki, popularyzacji nauki oraz działań organizacyjnych. Habilitantka jest członkiem Society for the Teaching of Psychology (Division 2 w American Psychological Association), wcześniej była także członkiem European Health Psychology Society (EHPS).

Habilitantka była i nadal jest zaangażowana w realizację projektów naukowych, w ramach których ma miejsce współpraca z innymi ośrodkami badawczymi na poziomie kraju, a także na poziomie międzynarodowym. Można tu wskazać m.in. realizację badań naukowych w ramach współpracy międzynarodowej w realizacji Grantu polsko-norweskiego pt. PRACTA – promocja aktywności seniorów w publicznej opiece zdrowotnej: diagnoza psychospołecznych potrzeb pacjentów i wzmacnianie interpersonalnych kompetencji lekarzy; jak również realizowany obecnie międzynarodowy projekt badawczy dot. wsparcia pacjentów z chorobami rzadkimi: pt. Q.RARE.LI - Poprawa jakości życia pacjentów z rzadkimi, autoimmunologicznymi chorobami wątroby poprzez zastosowanie strukturyzowanego programu wsparcia psychospołecznego, udzielanego pacjentom przez pacjentów: międzynarodowe, hybrydowe badanie oceniające skuteczność interwencji i możliwości wdrożenia (projekt koordynowany przez University Medical Center Hamburg-Eppendorf, Department of Psychosomatic Medicine and Psychotherapy na Uniwersytecie w Hamburgu).

Oddziaływania dydaktyczne oraz popularyzatorskie są zróżnicowane i skierowane są do szerokiego grona odbiorców. Można tutaj wskazać, m.in. na: prowadzenie zajęć dydaktycznych na kierunkach: pielęgniarstwo, elektroradiologia, fizjoterapia, stomatologia, lekarski + ED, dietetyka, ratownictwo medyczne; opracowanie autorskich programów zajęć dydaktycznych dot. następujących bloków zajęć ćwiczeniowych: podstawy budowania relacji w pracy z pacjentem, diagnoza psychomedyczna, rozwiązywanie problemów w praktyce klinicznej dla kierunku studiów dietetyka; udział w spotkaniach studenckich kół naukowych.

Podsumowując mogę stwierdzić, iż zaprezentowane osiągnięcie naukowe stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego. Autorka wykazała się ogólną wiedzą teoretyczną w zakresie psychologii i nauk o zdrowiu oraz posiadaniem umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Dorobek Habilitantki stanowi istotny wkład w zdrowie publiczne rozumiane w sposób systemowy, poprzez uwzględnianie czynników psychologicznych, społeczno-kulturowych oraz organizacyjnych wraz z uwzględnieniem możliwości wykorzystania dostępnych współcześnie technologii komunikacji internetowej. Dorobek ten jest ważny dla realizacji celu w postaci zwiększania humanizacji medycyny oraz dbania o wysoką jakość życia we wszystkich okresach życia.

Dorobek Kandydatki przedstawiony do oceny spełnia wymogi ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym - art. 219, Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z dnia 20 lipca 2018 r. (z późn. zm.).

W związku z powyższym rekomenduję nadanie dr Marcie Rządiewicz stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki o zdrowiu.

K. Bargiel-Matusiewicz

Dr hab. Kamilla Bargiel-Matusiewicz, prof. UW

